

M'n oma

M'n oma, m'n oma, m'n oma, in heel de wereld was er niemand zoals zij...

Zij werd geboren op 21 juni 1888. En net als de meeste grootmoeders in Suriname had zij het voor het zeggen. Bij ons thuis had zij minstens evenveel invloed als die andere oma's die regelmatig werden gesignaleerd, rennend richting de brakke tropische moerassen waar de beruchte brantimakka (*Machaerium lunatum*) welig tiert. Deze lugubere struik groeit alleen in het Caraïbisch gebied en West Afrika. Met zijn scherpe doorns lijkt hij erg op de braam, maar hij woekert veel erger en de doorns zijn minstens even gemeen. Maar, waarom renden die oma's eigenlijk naar die moerassen?

Dat staat in een kort, oud Surinaams versje: "Dan mi lon".

Dan mi lon, dan mi lon, dan mi lon,
Brantimakka na mi fesi,
mi gran'ma na mi bakka,
dan mi lon, dan mi lon, dan mi lon!

En ik liep en ik liep en ik liep,
Voor mij brantimakka,
achter mij mijn oma,
En ik liep en ik liep en ik liep!

Maar mijn oma was niet zo erg. Gelukkig maar. Ze was niet echt indrukwekkend of zo hoor, ze was gewoon, m'n oma, maar ze maakte wel de dienst uit. En dat was niet zo gek, want zij en mijn opa hadden ons huis helemaal zelf gebouwd. 's Avonds, als hij thuis kwam van zijn werk. Opa was schrijnwerker/timmerman. Na een bedrijfsongeval, hij viel uit de nok van een kapel waar hij aan het werk was, overleed hij. Oma was toen ongeveer 46 jaar oud. Hij liet haar en twee dochters na. Ik werd pas zo'n 14 jaar later geboren. Mijn moeder was onderwijzeres, mijn tante had geen betaalde baan en oma Christina was oud. Heel oud. Meer dan zéstig jaar, toen ik haar leerde kennen! Grijs, wat zeg ik, witte haren had ze. Heel mooi. En een lief gezicht. Hoewel, als ik ooit overdreef en dingen deed die écht niet konden, dan was ze ineens niet meer zo zachtaardig. Dan had het japonica-boompje dat voor ons huis stond een slechte dag, want dan werd er een takje van afgebroken. En ik moest vluchten, want als ze me te pakken kreeg deed m'n achterkant enige tijd zeer. Áls ze me te pakken kreeg. Dat lukte niet altijd, want ze was oud en langzaam. En ik was jong en snel. Lange benen, weet je. Maar ooit ving ze me wel. Als ik dan geluk had kreeg ik het japonica takje nog net op tijd te pakken. Wat een feest, in kleine stukjes breken en die weggooien! Volgens mij glimlachte ze dan stilletjes in zich zelf, maar zo dat ik het niet kon zien. Ze had het altijd goed voor met mij. Ik was niet voor niets haar "wan ai karoe", haar ene korreltje mais. Enigst kleinkind. Dan noemen ze je zo.

's Morgens, voor ik naar school ging, moest ik op een bankje gaan zitten. Ze stond achter mij en kamde met eindeloos geduld mijn haren. Eerst inwrijven met kokosolie, dat is er goed voor, zei ze altijd. Ik had ook mooi haar, glanzend zwart. Alleen dat kroes he, kammen was niet zo'n pretje. De kam bleef er regelmatig in hangen en dat vond ik niet leuk. Maar ach, dat is nou eenmaal je lot als je klein bent, toch?

Toen ik een jaar of acht was noemde ze mij wel eens "meneer". Dát was leuk, die titel. Je voelt je dan zo groot. Maar grote mennen denken na. Dus op een dag kwam het er uit: "Je noemt me meneer, maar je kamt mijn haren nog steeds". Meteen gaf zij zonder tegen te sputteren haar dagelijkse ritueel op: ik mocht mezelf nog groter voelen en voortaan zélf mijn haren kammen! Ze was een wijze vrouw. Jonge jonge, dát was genieten! Ja, de eerste paar weken. Toen werd ik jaloers op Hindoeïstische, Nederlandse en Javaanse jongens, omdat die geen kroes haar hadden. Dat sluike haar kon je toch veel makkelijker kammen?

Pas nadat ik de afokam ontdekte was ik weer blij met mijn eigen kroes haar, want 's morgens kammen was genoeg voor een perfect zittend kapsel de rest van de dag. Regen noch storm deerden mij! Ik lachte stiekem om die vrouwen die bij het minste zuchtje wind al in paniek raakten om hun zorgvuldig gekapte hoofd!

Oma. Ze wist alles. Ruim vijftig jaar later vertelde mijn tante dat oma's regel was dat ik er nooit iets van mocht merken als ze het oneens waren over mijn opvoeding. Pas wanneer ik er niet was spraken ze het uit. Ze was een wijze vrouw.

Ik kan zoveel over haar vertellen. Soms kon ze ook zeuren hoor, want ik mocht bijvoorbeeld niet met blote voeten op straat lopen. Ik moest altijd van die ...schoenen aan als ik bij mijn vriendje verderop in de straat ging spelen. Schei uit man, die rottingen aan je voeten. Kan je toch niet fatsoenlijk mee lopen en rennen. Dus ik liet ze stiekem achter onder een heg, een paar huizen verder. Dat ging een paar keer goed totdat ik werd verraden. Kreeg ik weer op m'n donder. Maar ach, dat is nou eenmaal je lot als je klein bent, toch?

Ze was ook trots op haar afkomst. Ze zei vaak, vol trots: "Mi gran'ma k'moto fu Karkata". Ja, haar volbloed Indiase oma kwam inderdaad als contractarbeider uit Calcutta naar Suriname.

Miss Tina stierf toen ze 93 jaar was. Ik woonde toen in Nederland. Ik ben haar niet gaan begraven, want we hadden al afscheid van elkaar genomen toen ik uit Suriname vertrok. Zonder iets te zeggen wisten we toen al dat we elkaar niet meer terug zouden zien. Wij wisten ook allebei dat ik van haar niet terug hoefde te komen voor de begrafenis. Dat vonden mijn moeder en tante ook, toen het zo ver was. We hadden elkaar toch al vaarwel gezegd? Zo'n wijze vrouw.

Het is goed zo. **Herman Berkenveld Son**